

# Tidlig indsats

Familiehuset i Horsens

Intensiv psykoterapeutisk dagbehandling til sårbare familier



Når moderskabet ikke bare er lykken

# Psykoterapeutisk dagbehandling i Horsens virker i forhold til tidlig indsats

## **Formål og baggrund**

Horsens Kommune var kendt for at anbringe mange børn. Politikere og embedsmænd blev opmærksom på, at det ikke altid var den bedste løsning for barnet. I 1997 ønskede Horsens Kommune, at de familier, der kunne udvikle forældreevne, skulle have et gennemgribende behandlingstilbud.

Da en del af forældrene havde diagnosen personligheds- forstyrrelse, besluttede man, at det skulle være et psykoterapeutisk behandlingstilbud, som var i stand til at arbejde ud fra objektrelations teorierne (Ludvig Igra).

Det blev ligeledes besluttet, at 7 ud af 10 familier skulle være familier, der var tvunget i behandling. I dag 10 år efter kommer de fleste familier frivilligt. Familiehuset har et godt ry blandt familierne, og ofte søger familien selv Kommunen om at blive henvist til Familiehuset.

## **Målgruppe**

Familiehuset er et tilbud til familier med børn fra 0-2 år, hvor børnenes udvikling er truet, samt gravide kvinder med særlige behov. Der er plads til 8-10 familier ad gangen med den begrænsning af målgruppen, at aktive misbrugere og psykotiske forældre ikke kan optages.

## **Fremgangsmåde**

Familien bliver henvist til Familiehuset af Børnefamilierådgivningens familierådgiver. Familien og familierådgiveren besøger Familiehuset og hører om behandlingstilbuddet. Derefter får familien 14 dage til at beslutte, om de ønsker at indgå i et samarbejde med Familiehuset. Familien bliver tilknyttet en terapeut, som følger dem igennem hele forløbet.

Forældrene får hver deres terapeut, og ofte får børnene deres egen terapeut. De første 3 måneder er prøvetid. Derefter tages der stilling til, om Familiehuset tror, de har noget at tilbyde familien, og familien skal gerne kunne mærke, at det er godt for dem at samarbejde med Familiehuset.

## **Kontakt**

Lige fra første møde er terapeuterne opmærksomme på at møde forældrene med respekt og anerkendelse af forældrenes bestræbelse på det at mestre som forældre og som individ. Mange forældre er utrolig sårbare for den mindste oplevelse af at være forkert. En følelse af forkerthed lukker ofte for konstruktivt samarbejde. Derfor er det yderst vigtigt, at terapeuten er kontaktfuld og autentisk. Som det spæde barn bliver til ved at blive set af forældrenes kærlige øjne, således bliver forældrene også til ved at blive set, hørt og mødt af terapeuten. Herved skabes en tilknytning, som er nødvendig for den terapeutiske alliance. Kontrakt: Der bliver udarbejdet en

kontrakt med arbejds punkter for terapierne. Dels individuel- og gruppe -terapi og dels intervention med den samlede familie i hjemmet.

### ***Individuel terapi***

Foregår i Familiehuset 1 gang om ugen og er af 1½ times varighed. Det er her, der skabes bevidsthed og forståelse for de indre konflikter, der kommer frem i lyset, og bliver bearbejdet og rummet. De nye erkendelser giver hermed brugeren mulighed for nye og mere konstruktive handlemuligheder. Der skabes en meget tæt relation mellem terapeuten og brugeren. Gennem denne tillid og tryghed bliver det muligt for brugeren at se på de vanskeligheder og traumer, der ofte er forhindringen for at være i kontakt med børnene.

### ***Intervention***

Foregår 1- 2 gange om ugen i hjemmet, hvor hele familien er til stede. I interventionen observerer vi familiens samspilskultur, og disse besøg efterbearbejdes i den individuelle terapi. Dels via Marte Meo metoden (Video optagelser af relationer) og dels via terapeuten observationer med udgangspunkt i kontrakten. Det er vores oplevelse, at forældrene i den trygge relation til terapeuten også profiterer af at se på relationen, dér hvor kontakten til barnet ikke lykkes.

### ***Tovholderfunktion***

I Familiehuset har terapeuten (som oftest moderens terapeut) en meget vigtig tovholderfunktion og dermed ansvaret for familiens samlede behandlingsforløb. Terapeuten og forældrene indkalder alle relevante samarbejdspartnere til samarbejds møde hver 3. måned. Terapeuten udarbejder et referat fra mødet, som sendes til samtlige deltagere, så alle præcis ved, hvad der er aftalt, og hvad der i fællesskab arbejdes hen imod.

### ***Børnene***

Det tilstræbes, at børnene er i et pasningstilbud mens terapien foregår. Terapeuterne samarbejder med forældrene og pædagogerne omkring barnet. Dette kan foregå ved, at institutionen optager video af de situationer, der for dem er svære at forstå eller takle. Efterfølgende får pædagogerne supervision sammen med forældrene på det konkrete samspil med barnet. Er børnene så små, at de ikke har et pasningstilbud, bliver de passet i Familiehuset, medens forældrene er i terapi.

### ***Udslusning og afslutning***

En sund adskillelse kan kun ske på baggrund af en sund tilknytning. Når forældrene begynder at orientere sig mod arbejde eller uddannelse, indgår de i en udslusningsperiode på ca. ½ år, hvor de kommer i Familiehuset ca. en gang om ugen, eller vi kommer i hjemmet. Derefter er der ½ år, hvor familien har mulighed for at kontakte os ved behov. Terapeuten får en stor betydning for brugeren. Denne betydning tager vi på os.

### ***Behandlingsviften***

Den vifte af behandlingstilbud, som kan praktiseres, er:

- Individuel- og gruppeterapi
- Spædbarnsterapi
- Parterapi
- Børnesamtaler
- Undervisning

- Intervention i barnets hjem
- Relations terapi Marte Meo
- Sandplay
- Krop- /gestaltterapi

## **Teori**

- Ludvig Igra "Objektrelations teorierne"
- John Bowlby "Tilknytningsteorierne."
- Daniel Stern "Moderskabskonstellationen"
- Psykoterapi med forældre og spædbørn " ("De indre repræsentationer") forlaget Hans Reitzel
- Og ikke mindst Daniel Sterns beskrivelse af " San Fransisco modellen", der beskriver lige netop tilgangen til svært socialt belastede forældre, forlaget Reitzel
- Margaretha Berg Brodén "Mor og barn i ingenmandsland" (En tidlig indsats over for særligt udsatte spæd- og småbørnsfamilier) forlaget Reitzel
- Inger Thormann "Med hjerte og forstand" forlaget Reitzel
- Svend Åge Madsen "Bånd der brister og bånd der knyttes", (om psykosociale forstyrrelser i mor-spædbarn- relationen) forlaget Reitzel
- Søren Aagaard, Birgitte Bechgaard, Gerda Winther " Gruppeanalytisk Psykoterapi" forlaget Reitzel Marianne Davidsen Nielsen og Nini Leik "Den nødvendige smerte" forlaget Reitzel
- Haldor Øvreeide og Reidun Hafstad "Marte Meo Metoden og Udviklingsfremmende Dialoger" forlaget Reitzel Preben Grønkjær "En indføring i CG Jungs Analytiske psykologi" forlaget Gyldendal

## **Ressourcer**

Projektet startede i 1997 med projektmidler fra Socialministeriet. blev permanent 2 år efter, da Horsens Kommune fandt frem til, at Familiehuset havde givet en besparelse på 2 mio. på anbringelsesområdet. Driftsbudgettet er på 2,4 mio.

Personalenormering: 4 psykoterapeuter hvoraf én er leder samt 1 miljøsekretær.

## **Resultater**

Serviceniveauet i Horsens Kommune i forhold til tidlig indsats til spædbørnefamilier er højnet betydeligt. Kommunens samarbejdspartnere beskriver, hvordan Familiehuset for 10 år siden satte fokus på tidlig indsats i hele kommunen. Bl.a. med et 48 timers kursustilbud til sundhedsplejersker, socialrådgivere, jordmødre og pædagoger.

Der har gennem 10 år været et godt samarbejde og fælles udvikling til stor gavn for familierne. I kommunen har Familiehuset fungeret som viden center på området, hvor der er ydet konsulentbistand og supervision til samarbejdspartnerne.

Der er blandt forældrene stor tilfredshed med behandlingstilbuddet.

## **Evaluering og dokumentation**

Evalueringsrapport blev udarbejdet i dec. 1999 af cand.psych. Mette Nayberg & cand. psych. Morten Holler. Deres opsummerende konklusion var: Familiernes udbytte af tilknytningen til Familiehuset er større, end udbyttet var ved familieanbringelser. Desuden er udgiften betydelig

mindre end udgiften ville have været ved familieanbringelser. Den forventede besparelse på 2.000.000 kr. pr. år er i projektperioden ligeledes opnået.

Visiteringen er i orden, og familierne har fået noget godt for pengene. Beløbet er beregnet ud fra 8 indskrevne familier. Gennemsnittet af indskrevne familier gennem de sidste 10 år har været 15 familier. (Link Evalueringsrapporten)

Psykiater MPF Birgitte Thornsohn har i sin bog ”Skæbner i skyggeland” beskrevet den psykiateriske behandling, som den praktiseres i Familiehuset. En tankevækkende, usædvanlig bog om omsorgssvigt og nødvendigheden af tidlig indsats.

*(I Skæbner i skyggeland fortæller en unge kvinde og mor, Sofie, gennem et terapiforløb i Familiehuset om sin opvækst under massiv omsorgssvigt, om problemerne i sin ungdom og om sin store sorg, da hendes 18-årige lillesøster bliver myrdet i en sammenhæng, der kunne have været undgået. Konsekvenserne bliver uoverskuelige, ikke blot for Sofie, men også for Sofies børn. Sofies historie viser, at det er muligt at bryde den sociale arv, for så vidt indsatsen sker tidligt og er intens.*

*Bogen er udgivet på Forlaget: Hovedland)*

### **Erfaringer og perspektivering**

Det er vigtigt, at personalet har den fornødne uddannelse til at arbejde i den indre kerne – på et dybt indre plan.

For at arbejde i Familiehuset skal du have en børnefaglig grunduddannelse og en psykiaterisk efteruddannelse, der er godkendt af psykiaterforeningen.

Det er vigtigt, at forvaltningen sørger for mest mulig arbejdsro, så terapeuterne kan fordybe sig i det terapeutiske arbejde og skabe den fornødne ro om familierne. Regelmæssig ekstern supervision og efteruddannelse.

Visitationen er vigtig. En udvidelse af praksis kunne være åben, anonym rådgivning.

Inger Poulsen

Leder af Familiehuset

Smedetorvet 8

Horsens Kommune